

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu postu în lăintru monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străintate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litera merute garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 10.

Sibiu, 3/15 Februariu 1879.

Anulu II.

Somnulu celu de mórte și desteptarea.

(Urmare și fine.)

Se facura dara legi, pe basea carora s'a desvoltatu apoi situatiunea de astadi. Legea electorale, în urm'a careia celea 1 1/2 milionu de romani din Transilvani'a abia ar potea reusi cu doi deputati devotati causei nationale. Legea municipale cu institutiunea „virilistiloru“ și a privilegiatiloru „jure veteri“, în urm'a carei'a într'unu municipiu locuitu în 1/10 cu romani, aflamu în reprezentanti'a municipala 1/10 membrii romani. Legea de nationalitati, alu carei criteriu jace în cunoscutulu „lucus a non lucendo“. Legea despre „arondarea“ (!) comitatelor, prin care „s'a taiatu capulu hydrei de compactitate“. Legea despre comitetulu administrativu, în urm'a careia judeca despre cestiunile cele mai vitali și cotidiane ale poporulu în I instantia fiiulu, în II tatalu séu socrulu, în III unchiulu, cumnatulu și cuscerulu, în causele fiului, fratelului, cumnatului, nepotului . . . Asi e catalogulu întregu alu legiloru politice.

Dar acesteia tóte sunt menuntisiuri. Vorba multa și isprava pucina. Totu ce s'au ajunsu cu ele e, că s'au deschis 500 de romani inteligenti dela oficie publice. Unu puiu de roiu s'a svêrlitu în ventu; dara mat'e (mam'a) a remasu. Apoi romanulu a suptu lapte de lupu, și pâna candu nu-lu vei aduce la aceea, că se se întindia că lupulu ruptu de fôme pe mediloculu drumului, pâna atunci se nu indrasnesci a 'i pune genunchiele pe peptu.

S'a întreprinsu dara ruina sistemica a starei materiale a poporulu, pentru care receptulu chauvinisticu suna asia: Chiamă poteriile cele mai vigorose sub arme, apoi urca darile asia, încatu un'a familia de 3—6 membri se nu póta castigá preste anu atâta, că se le póta acoperi; esevédia-i romanului apoi în capu de dare, în anulu primu boii, în alu doilea vacile, în alu treilea vitieii și oile . . . Mai pune la 3—4 comune unu esecutoru de dare cu 3 fl. pe di, unu medicu cu unu salariu anuale de 300 fl., unu notariu cu 400 fl.; pune în fiacare comuna unu primariu, colectoru, jurati, mósta, gornici, tutoru comunu, „spioni de morti“, postariu . . . în sum'a rotunda 12 functionari cu salarie anuale. Si déca totusi i-ar' mai remanea romanului tiundra și gluga, porcelu și capra, nu

uitá de jupanulu Itzig, scutesce'lu, patrocinadia'lu cá pe argatulu celu mai fidelu; sterge secatur'a aceea de lege nemtiésca despre usuraria, concede bagatelulu de 365%; și cá se nu fii tu și aliatulu teu Itzig de paguba, ingrigesce numai, cá se cada pe tóta sut'a de suflete câte trei advocati . . .

Acestea firesce sunt lucruri ceva mai grosolane, și multi ómeni cu minte si-ar'u fi trasu de séma, daca e bine cá se mérga mai de parte? Dara chauvinismulu fanaticu nu cunósce margini. „Va banque!“ — Pastorii dormu somnulu greului pamentului! Ei viséza cu poetulu loru, că „de n'a peritu romanulu candu . . .“ și viséza, că „dupa cum a traitu tatalu seu și mosiulu seu — oru se mai traiasca și ei.“ — Dreptu în ánima dara cu pumnalulu!

Asia ajunseramu la proiectulu de lege pentru introducerea limbei magiare cu forti'a în scólele nóstre confessionali și totu-odata nationali.

Cetiramu acestu proiectu, și credu că fiacare l'a întielesu pe de plinu. Cetiramu și atâta, că acela s'au asternutu dejá Regelui prin ministrii, cu rogare cá se'lu admitta în desbaterea publica a dietei. Cunoscemu și diét'a din Budapest'a, și cu tóte ca scimu că e acolo și „O'Connellulu“ nostru, totusi pare că ni téma, că aceea lege se va vota.

Ni permittemu dara a întrebá la loculu competent: óre n'a sunatu inca ór'a a 11? Li mai este cu placere a dormi pucintelu??

Ei, bine! se li istorisimu dara o mica poveste, care s'a inceputu în residentia episcopésca din Blasiu, și s'a finitu în claustrulu franciscaniloru din Vien'a.

Erá pe la anulu 1842, candu simtiulu nationalismulu magiaru abea se escase cu vreo 5 ani mai înainte. Dar' dio'a buna se cunósce de deminétia. Asia ei nici atunci nu cugetara nemicu mai pucinu, decâtu a introduce cu forti'a legei limb'a magiara la uniculu gimnasiu romanu și la ce bruma de scóle pedagogice (preparandii) esistau pe tempulu acela. Adusera dara în diét'a din Clusiu un'a lege, în alu carei §. 8 se decretá în tonu și termini de tiranu cá: afara de scólele sasesci, în tóte celelalte institute și scóle din tíera, destinate pentru educatiunea tenerimei, chiaru și în cele militare, se se invetie tóte sciintiele, fóra nici-o esceptiune (asia dara chiaru și religiunea, catechismulu), numai în limb'a magiara. Se dá totusi

scóloru romanesci, unite și neunite, gratia de diece ani, dupa care aceea lege era se fia executata.*)

Atuncia erau mai splendidi; astadi ni permitu o tragere de mórte numai de 6 ani. Preste acésta, esceptiunea facuta în a. 1842 cu scólele sasesci mai multu de frie'a Vienei, astadi, în a. 1879, este delaturata cu totulu, unio trium nationum desfiintata. Ce mai Nemesis! Dara nerusnat'a tirania în acelu proiectu de lege din a. 1842 a mersu în privinti'a natiunei romanesci și mai departe, decretandu cá: Spre a ajunge mai curendu scopulu magiarisarei, în scólele dela Blasiu și în celelalte scóle romanesci cu venituri mai bune, se se si aplice câte unu professoru ungurescu. Acelasiu proiectu pretinde totuodata, cá de aplicarea profesoriloru magiari la scólele nationali romanesci se ingrijésca chiaru Mai. Sa Monarchulu, pâna candu diét'a va avea timpu se ia mesuri legislative pentru magiarisarea definitiva a poporulu romanescu întregu, anume prin midiolocirea scóloru elementarie, popularie.**)

Se vede dara, că chauvinistii de atunci și pâna astadi nu au invetiatu nemicu. Intrebarea e acum, că óre noi uitatamu ceva?

Aveamu pe tempulu acela în scaunele metropolitane de astadi doi episcopi, despre cari nu potu dice alt'a decâtu — „Dumnedieu se'i ierte!“ Dar' aveamu unu cleru, carele „pascea, éra nu numai mulgea și tundea turm'a; carele erá gat'a „a-si dá sufletulu seu, pentru poporulu seu.“ Vediendu acesta, că cei chiamati în prim'a linia se paréu surdi și muti, grupandu-se pre langa veteranulu loru vicariu generalu (Simionu Crainicu)

*) Exceptis scholis Saxonum in gremio ejusdem nationis existentibus, in quibusvis institutis educandae juventutis destinatis, militaribus quoque huc intellectis, omnes scientiae indiscriminatim hungarica docebuntur lingua. Dispositio tamen isthaec respectu scholarum graeci ritus unitorum et disunitorum post decem tantum annos vim obtinebit.

**) Ad scopum hunc promovendum de eo, ut in schola gr. ritus unitorum Balásfalviensis, prout et in caeteris scholis, quarum proventus supportandae huic expensae pares sunt, professor linguae hungaricae constituatur, Sacratissima Sua Majestas eousque etiam clementer providere dignabitur, donec super hoc, ut et super imbuenda lingua hungarica plebe Valachica occasione coordinationis scholarum inferiorum via legislationis uberius prospectum fuerit.“

Foisiór'a „Observatoriului“.

Romeo și Julieta.

De Luigi da Porto.

Traducere de: Fr. D. Amé.

(Urmare și fine.)

Corpulu Julietei fú transportatu la Verona și inmortentatu în mormentulu stramosiloru sei, în cimiteriulu monastirei St. Franciscu.

Fratele Laurent, esitu afara din orasiu pentru trebuintele monastirei, dedese scrisóra Julietei unuia din calugarii care plecase la Mantua. Acestu calugaru se presinta de mai multe ori la Romeo; din nenorocire nu 'lu intalni, și, nevoindu se dea scrisóra de cátu lui o tinea totu la densulu. Petru, care credea ca, în adeveru, dómn'a sa era mórtá și cauta în zadaru pe fratele Laurent în orasiu, se otari a duce fatal'a scire lui Romeo. Sossi diminétia la Mantua, și, alergandu indata la domnulu seu, 'i povesti plangendu mórtéa Julietei, cu tóte intamparile acesteii mortii si cum asistase chiaru la inmortentarea ei. Romeo tacea, sdrobitu de o nepusa dorere. De odata ingalbeni și, scotiendu spad'a, voi se se lovésca; servitorii sei ilu oprira.

— De ce se mai traiescu, strigá nenorocitul, déca Julieta este mórtá. Eu, nu mai eu Julieto, ti-amu causatu mórtéa, candu am refusatú se te rapescu din cas'a parintiloru tei. Te ai ucisu cá se nu me tradezi; pentru ca m'amu temutu de mórté, trebuie óre se traiescu? . . .

Se inchise și se gandi multu tempu la ce 'i remanea de facutu. Otarierea sa luata, se inbraca cu unu vestmentu de tieranu, ascunse în maneca o sticla plina de otrava si pleca la Verona.

Se gandia ca 'i este peste potintia se scape de mórté. Déca nu va cadé în manele justitiei, se va duce

la mormentulu Julietei și va muri langa densa. Noroculu favorisá acestu proiectu. A dou'a di spre séra intra în Verona fara a fi recunoscutu. Astepta nóptea, și, candu vediu orasiulu adormitu și tacutu, se duse la cimitiru.

Biserica St. Francisc se afla în midioloculu cetatii; cate-va morminte erau rezemate de zidulu bisericeii, și între ele erá si mormentulu Capuletiloru. Acolo se odihnia frumósá Julieta.

Romeo radica pétra care inchidea intrarea mormentului. O inchise dupa densulu și se cobori.

Luase cu densulu unu micu felinaru, a carui palida lumina i permise de a vedea fati'a prea iubitei sale. . .

Frumósá Julieta erá culcata pe oseminte, între morti, mórtá și densa.

— Vai, striga Romeo, éca budiele rumene pe care le-amu sarutatu, și din care esiau atate cuvinte dulci! Éca peptulu inamoratu ce am strinsu pe peptulu meu: éca 'lu rece și nesimitoru! Aici, te-a adusu iubirea, nenorocite amantu! Aici, în acestu locu strimtu si intunecosu, trebuiá óre se ne intalnimu? Care erau déru sperantiele mele și, dorulu ce me coprinsese candu te-amu veditu pentru prim'a óra? . . . Catu de grea imi este viétia acum fara densa, repeta elu, sarutandu-o pe ochi si pe budie. De ce aceste ziduri nu se darama pe capulu meu? Déru ce dicu? Ori-ce omu nu'si tiene mórtéa în mana si nu ar fi óre o lasitate de a o dori fara a o luá? . . . Dá, relua elu, luandu sticla ce ascunsesese în maneca, dá, nu sciu ce destinu m'a adusu aici, cá se moru pe corpulu inamiciloru ce am ucisu în lupta, déru sciu ce fericire este de a sfirsi cu viét'a . . . si moru!

Si golesce dint'odata sticla pana în fundu. Apoi lua pe Julieta în bratie și stringendu-o într'o sarutare suprema:

— Corpulu incantatoru, dise elu, ultim'a dorintia a dorintiloru mele, nu'ti remane nici o simtire dupa plecarea sufletului ce locuia în tine? O Julieto, déca me vedi murindu, vei suride mortii mele. . .

Momentulu candu efectulu prafului erá se inceteze

la Julieta se apropia. Incaldita de saruturile amantului seu, ea se destepta traindu în bratiele lui.

— Cine me stringe astu-felu, suspina ea. Cine suntu? Cine me saruta?

Deodata i veni idea ca fratele Laurent abuzase de somnulu ei.

Ast-felu, parinte, striga densa, iti tii promissiunea ce ai datu lui Romeo?

Inmarmuritu și totuodata fericitu, crediendu ca sufletulu Julietei se întorsese langa densulu cá se'lu ajute se móra, Romeo murmura:

— Scump'a umbra, nu me cunosci? Sunt sotiulu teu nenorocitu, venitu singuru și în taina pentru a'si sfirsi viétia langa tine.

Julieta inspaimentata de a se aflá, în acestu momentu, în bratiele unui omu care se pretindea sotiulu ei, totu ilu respingea. . . Indrasnindu, în sfirsitu, se'lu privésca în fatia, ilu recunoscu și aruncandu-se în bratiele lui, ilu acoperi cu sarutari. . .

— Ce nebunia, dicea ea, se intrii aici printre atate pericole! Nu'ti erá destulu se scii prin scrisóra mea ca, cu ajutorulu fratelui Laurent, me voiu preface ca suntu mórtá și voiu veni în curendu la Mantua.

— N'amu primitu scrisorile tale. . .

Si i marturissi cum Petru ilu inscintiase de mórtéa ei, cum, crediendu ca în adeveru a muritu, n'a mai voitú se traiesca.

Otrav'a puternica ce luase incepuse se'i inghietie sangele în vine.

Julieta isi smulgea perulu si'si batea peptulu. Amantulu ei, sotiulu ei, jacea la peciórele sale: lacrimile ei, saruturile ei nu'lu insufletiau.

— Prea iubituulu meu, dicea ea cu o nespusa dorere, pentru mine trebuiá déru se mori aici. Si D-dieu ar voi cá se traiescu dupa tine! O ia'mi viétia . . . du-me cu tine . . . séu voiu sci se me omoru singura.

— Julieta, respundea vocea lui Romeo, care se stingea din ce în ce, déca vre odata iubirea mea ti-a fostu scumpa, traiesce, chiaru numai pentru a te gandi la acela care móre acum.

din Blasiu, asternura guvernului unu protestu scrisu cu sange din ânim'a loru cea adeveratu romanésca. Spusera guvernului, carele si atunci se ascunsesse sub sofism'a de nimicu, cà spre usiorarea ampolaitiloru (platiti din pungile nôstre) e de lipsa cà poporu se invetie limb'a loru, cà cele mai multe tienuturi in Transilvani'a sunt de acelea, in care cunoscinti'a limbei magiare nu este de nici-unu folosu si nu va fi nici-odata (in originalulu latinescu: „in quibus cognitio linguae hungaricae nulli usui est modo, neque futura”). „Er' despre limb'a inventiamentului scolaru acelasu cleru a declaratu prin consistoriulu seu asia: „Scopulu scóloru din Blasiu, conformu intentiunei si bunavointiei parintesci a fericitiloru in Domnulu imperatori ai Austriei a fostu, cà scólele acestea se fia unu institutu nationale, destinatu a propagá cultur'a morale, religiósá si literaria intre romani; si suntemu fórte convinsi, cà spre a se ajunge scopulu acesta, nici-unu midiulocu nu este mai aptu, decâtu limb'a romanésca, adeca cea materna. Totu de acestu midiulocu s'au folositu si protoparintii nostrii, ne folosimu si noi astadi. In acésta limba (romanésca) au fostu instruiti preotii si au invetiatu sciintiele necesarie spre acelu scopu nobile, au si cultivatu virtutea si religiunea. Asia dara este invederatu, cà acésta limba (nationale romanésca) nu se póte delaturá din scólele dela Blasiu, decâtu cu pericolulu moralitatiei si alu religiositatiei, si — ceea ce pentru noi este totu asiá de dorerosu, cu ruin'a iubitei nôstre nationalitati. Éca noi ve spunemu cu sinceritate, cà necum dupa diece ani, dara nici dupa una miie de ani si nici in toti vecii, natiunea nôstra nu va potea fi obligata prin nici-o lege, care prepara pericolu si pedece pentru moralitate si religiune, éra nationalitatiei ruina si perire“.*)

Mai tînemu noi in minte acelu protestu sublime si petrundietoriu pâna la renunchi, alu generatiunei dela 1842, noi epigoni pitici ai mariloru parinti?

Ei, bine, daca ni place a ni coperi indolenti'a si inert'i'a nôstra cu frasea cà „cum a traitu tatalu

*) Finis scholarum blasiensium, juxta benignam divorum Austriae imperatorum intentionem paternamque propensionem fuit: ut scholae istae essent institutum nationale, culturae morali, religiosae et literariae inter Valachos promovendae inserviturum; et intime pervasi sumus, huic fini obtinendo nullum medium superesse aptius lingua valachica, utpote materna. Hoc medio usi fuere etiam majores nostri semper, utimurque hodie; hac lingua imbuti sacerdotes ac edocti scientias ad nobilem illum finem necessarias, ipsi etiam virtutem et religionem coluerunt. Est igitur evidens, linguam hanc e scholis blasiensibus nisi cum periculo morum ac religiositatis, et quod nobis non minus dolorosum est, cum ruina charae nationalitatis eliminare non posse. „Fatemur autem sincere, non tantum post decem annos, sed neque post decem secula, imonullo unquam tempore nos nationemque nostram lege obligari posse, quae moribus ac religiositati periculum ac obicem, nationalitati vero ruinam parat ac interitum.“

— Déru nu mori pentru mine, a careia viéti'a nu erá de catu suspendata. Si viéti'a ta se stinge. Nu, nu me voiu omori, déru totu voiu muri.

Dicéndu aceste cuvinte, cadíu lesinata. Vai, nu trebuia se se destepte de catu pentru a primi ultim'a suflare de pe budiele prea iubitului ei.

De odata pétra mormentului se deschide si intra fratele Laurent. Calugarulu, vedíndu ca momentulu candu Julieta trebuia se se destepte se apropia, venia se o ia dupa cum i promisese, inainte de a se face diu'a...

Audiendu plangeri, vedíndu lumin'a felinariului, remase unu momentu incremenitu.

— Fara indoiéla, se gandí elu, Julieta a luat u lampa cu densa; s'a desteptatu, si vecinatatea mortiloru, orórea locului o face se planga.

Se cobori insotitu de unu altu calugaru devotatu. Julieta tienea in bratie capulu deja rece alu lui Romeo.

— Óre 'ti era frica, dise calugarulu, ca o se te lasu se mori aici?...

— Nu, striga ea, singur'a mea temere este ca me veti scóte d'aici via... In numele lui D-dieu, inchideti acestu mormentu! Séu mai bine o arma; dati-mi o arma, cà se sfirsiescu cu viéti'a!... Ah! parinte, bine ati tramisu scrisórea mea!... Voiu trai de adi inainte fericita si iubita! Sunt sicura despre acésta!... Candu me veti conduce la Romeo?... Vedeti'lu! Éta-lu mortu pe sinulu meu!...

Fratele Laurent, pe jumetate nebuu, privia pe Romeo si 'lu strigá inecat de lacrima.

— Romeo, dicea elu, vorbesce-mi... întórce-ti privirile spre Julieta, care te róga... Nu scii ca te odichnesci pe sinulu ei?...

Audiendu numele iubitei sale, Romeo deschise ochii privi pe Julieta si 'i inchise iérase; — murise.

Diu'a veni. Julieta si fratele Laurent, confundandu lacrimile loru, o uitaserá.

— Ce vei face, întreba calugarulu.

si mosiulu nostru, vomu traí si noi“ — apoi poftimu oglind'a vietii loru! Asia — vomu traí.

Era preste potintia, cà o voce asia de sincera si totu-odata barbatésca, se nu petrunsa la ânim'a parintésca a bunului Monarchu. Prin préinalta resolutiune dđto 1 Augustu 1842 se denega sanctiunea acelei legi tiranice si infame, spunendu-se inca pe atunci la toti fanaticii, cà „in acésta cauza vomu dispune Noi (monarchulu) cele de lipsa, dupace vomu luá mai antaiu informatiunile necesarie.“)

Auditi fuseramu apoi in 1848, candu acea lege se promulgá de nou. Au uitatu chauvinistii ceea ce li s'a respunsu din partea nôstra?

Eata dara vocea Cassandreii suna pentru toti, pentru ei, pentru noi si pentru pastorii nostrii. Fia — cà se o audimu si se ne desteptamu, pâna mai e tímpu.

Sunatu-a inse vócea Cassandreii destulu de claru si sub decursulu periodului primu dualisticu; la 1868 candu s'a promulgatu legea scolará, prin care s'a lasatu la arbitriulu cutarui X si Y de a cassá scólele confessionali la totu punctulu, unde cassarea o cere interesulu chauvinisticu; a sunatu cu promulgarea legi pentru pensionarea docentiloru, in urm'a careia 1600 de docenti romani contribue la unu fondu, din care ei pâna e lumea nu voru vedé unu cruceriu. Si a resunatu si vaietaturile sermaneii turme in mai multe rónđuri prin conferenti'a conchiamata la Alb'a-Iuli'a de càtra neuitatulu barbatu de statu B. L. Popu, prin repetitele congrese scolastice convocate de càtra Archiepiscopulu mitropolitu Ioanu Vancea, si cu atátu mai desu prin congresele si sínódele din Sibiu. Se remana acestea totudéun'a vocea celoru ce striga in desiertu? Quo usque tandem...??

Turturelu Codreanu.

Memori'a unui barbatu ilustru, in dile de regenerare.

In nóptea dilei acesteia din 3/15 Februaru anulu 1875 s'a mutatu dintre noi la locuintiele ceresci baronulu Vasilie L. Popu, fostu presiedente alu Curtiei supreme de justitia si cassatiune alu Transilvaniei, mai apoi presiedente de senatu la curtea suprema r. din Budapesta. Elu a lasatu in doliulu celu mai profundu pe famili'a cea mare, natiunea, intocma precum isi lasá propri'a sa familia, sange din sangele seu, cugetu din cugetulu seu.

Recunóscemu, cà reflectandu pe lectori la aniversari'a mortiei lui V. L. Popu, comitemu o crudime asupra neconsolabilei sale familii, socia, fiice si fiii, cà-ci atingemu dorerile ânimelor intru nimicu vindecate de patru ani încóce. Dara scriitoriulu acestoru linii serbandu astadi memori'a lui Popu, nu se crutia nici pe sine, nici pe ceilalti amici sinceri si caldurosi ai repausatului; elu inca 'si sfasiie peptulu seu si pe alu loru cu aceeasi necrutiere; nu din desperatiune, pe care nu o cu-

*) Super hoc merito auditis praevisse audiendis, congrua Nos disposituros esse.

— Voiu muri aici, respunde Julieta.

— Ce spui? Vino... Se esimu... Nu poti se intrii intr'o monastire? Acolo, cà si aici, vei potea plange pe sotulu d-tale.

— Pe memoria lui, respunde Julieta intíndu mana pe cadavrulu lui Romeo, ve rogu se nu spuneti nici-odata secretulu mortii nôstre, cà corpurile nôstre se remana in veci unite... Déca s'ar descoperi, ve conjuru se cereti dela parintii nostrii de-a nu desparti pe cei ce au fostu uniti intr'aceiasi mórte.

Se întórse spre iubitului ei, i inchise ochii si, rediéndu capulu de fruntea lui:

— Ce 'mi mai remane se facu, dise ea, de catu se te urmezu?

Tacú, cà si cum ar fi voitu se inchida in sufletulu ei tóta dorerea care o inecá... Isi retínu suflarea multu tímpu. Deodata dete unu tipatu si cadíu mórtá langa cadavrulu lui Romeo. Dupa „Romanulu.“

Unu evenimentu musicalu in Sibiu.

Suptu acestu titlu ne venira dintr'o péna prea stimata si competenta in materie de musica, liniile de mai la vale, pe care ne si grabimu a le publicá la loculu acesta:

„Ve presentedi pe celu mai mare pianistu alu tempului“, cu aceste cuvinte a introdusu celebrulu Liszt pe Ioseffy in cercurile aristocratiei musicale din Vien'a. Nici odata titlu de nobletia, de o nobletia artistica n'a fostu mai meritatu si mai justificatu. De n'ar esistá betranulu Liszt, junele Ioseffy ar fi regele pianistiloru. Éta ce trebue se recunósca cei ce au auditu celebritatile epoeci si au auditu si pe Ioseffy.

Ceea ce caracteriséda cu deosebire pe eminentulu artistu este individualitatea musicala, originalitatea propria numai geniului.

Cum intielege si cum interpretéda densulu sublimele cugetari ale mariloru maestrii vechi si moderni! Velocitatea degetelor sale este vertiginósá. Cascade

noscu si nu voru se audia de ea, ci de regretu amaru, cà astadi nu este si Popu între noi, pentru cá se mai védia si simtia odata cu placere rapitória, cátu de multu se insielase, pre candu nu'si affá cuventu de consolatiune „pentru trantirea nôstra la parete si caderea, ce densulu i se pareá mai grea decâtu fusesse ea in realitate. Nu atátu vreunu morbu fisicu a scurtatu dilele vietiei lui V. Popu, suferintiele sale spirituale au contribuitu in modu essential. Avemu la mana probe numeróse si autentice despre adeverulu, carui deteramu espressione la loculu acesta. Elu sciá bine, ce facuse pentru natiunea si patri'a sa mai alesu între anii 1860 pâna la 1866. Pre candu fusesse stramutatu din ministeriulu justitiei la cancelari'a transilvana (ministeriulu transilvaniei) din Vien'a; pre candu deputatii natiunei romanesci alergá cu petitiuni la tronu si petrecea acolo cu lunile întregi, asteptandu cà se se faca odata si romanulu dreptate pe terenulu politicu; pre candu baronulu Franciscu Kemény schiopulu, supranumitu de romani Vulpe, in calitatea sa de cancelariu alu curtiei, si totuodata presiedente cu atributiuni mari, se lungea cu toti ceilalti collegi ai sei connationali preste totu in calea romaniloru, singuru Vas. L. Popu cà consiliariu romanu avú curagiulu de a dá nu numai opiniune separata, opusa diametralu sententiei unanime a celorlalti, ci in buna intielegere cu deputatii nationali de atunci, mitropolitulu Alesandru Siulutiu, consiliarii Jacobu Bologa si Elie Macelariu cu avocatulu dr. Joanu Ratiu dela Turda, motivandu'si opiniunea, o substernú la imperatulu cerendu decisiune in sensulu aceleia, in sensulu dreptatiei. Imperatulu decise dreptu, in favórea romaniloru. Kemény nu se supuse la vointi'a monarchului, prin urmare, dupa optu luni de administratiune destramata, cadíu elu si gubernatorulu c. Emericu Miko, dupace nu lipsise se amerintie pe Popu cu cadere, cà-ci a cutediatu a da opiniune separata. Din acelu rezultatu stralucitu urmara apoi altele totu mai favorabili, pâna in a. 1866 sau pâna la Königgrätz. Comitele Nádasdy, omu dreptu, se facú cancelariu, br. Reichenstein v. cancelariu, Popu v. presiedente la gubernulu transilvanu; toti romani capabili si demni inaintati; diet'a deschisa; limb'a romana inaltata la rangulu cuvenitu ei.

A urmatu despotismulu „constitutionale.“ Unu Catone cu tóta extraordinari'a sa taria de sufletu nu a potutu suferi batjocurile despotismului; elu si-a luat u singuru viati'a. Popu s'a consumatu de dorerea osteneleloru si sacrificieloru sale, pe care le credea perdate. Ve mirati de acésta? Au numai pe elu l'a consumatu dorerea? Asia credu sufletele mici. Va veni tímpulu candu biographi impartiali voru documentá, cà Andreiu Siaguna, chiaru si Alexandru Siulutiu, mai potea trai, fiacare dupa etatea loru, mai multi ani; ei inse au moritu de ânima sfasiáta. „Ah, fratiloru, tóte le-asiu fi crediutu in acésta lume, numai una nu: Cá se'mi mintia ministrii, se seduca si pe altulu a luá refugiu la minciuna, numai asia ceva nu asiu fi

de tonuri curgu cu o putere, cu o repediciune dar' totu-odata si cu o claritate uimitóre. Este o adeverata inundatiune acésta plóie de margele, de brilante scilpitóre, stralucitóre, pline de focu si lumina, de margaritare cu reflexuri dulci, eterice, desmierdatóre, tonuri de catifea, blande radie de luna si stele.

Si ce nu scie elu spune cu aceste tonuri? Bogatulu seu repertoriu contíne repertoriulu tuturoru sentimentelorú omenesci. Si pe tóte elu le esprima cu profunditatea adeverului.

Suptu degetele sale pianulu simte, cugeta, tipa, plange, striga, geme, suspina, invóca, inplóra, canta, vorbesce cà insasi natur'a, frumós'a, marea si divin'a natura.

Succesulu ambelorú sale concerte din Sibiu, orasiu eminentu musicalu s'a mentínutu la inaltulu nivelu alu succeselorú avute in tóte capitalele Europei. De aci inainte e admisu si la noi cà: Raphael Ioseffy este unulu din acele rare fenomene, ce apparu in arta, éra present'i'a sa in orasiile unde concertéda unu fericitu evenimentu musicalu.

MARIEI.

María alu teu nume e dulce cà misterulu,

Din literile acestea cinci note asiú formá,

➤ siú face-o melodie ce mi-arú deschide ceriulu

Si beatu de fericire intr'ensulu asiú sburá...

➤ idica a tale gene si lasa se se védia

Lucindu doue stelutie ce pórtá unu focu ascunsu

➤ in sferile celeste e stinsa ori ce radia

Pe ceru eu nu vedíu stele privirea'ti le a strapunsu

➤ tãta am in cale unu canteu ce vibreadia

Si doue mandre stele ce sinu'mi mi-au patrunsu.

1879.

(„Ghimpele.“)

C.

creditu." Sunt cuventele mitropolitului Alesandru pronunțate cătra doi vizitatori ai sei in Iuliu 1867 cu trei luni înainte de mórtea sa. Si apoi pe cine revoltá mai multu mînciun'a si faciari'a, cá pe V. Popu?

Prea chare Vasilie! Cauta astadi dintru inaltimea in care te afii, si vedi cá acestu poporu iubitu de tine, nu a uitatu de sine, nici de patri'a, nici de limb'a sa, de a sa demnitate nationale. Pentru limba ai suferitu tu înainte cu 36 de ani persecutiuni aprige; pentru limb'a nationale ai luptatu eroicesce in anii 1861—65. Astadi s'au aflatu indiecitu mai multi decátu cei din 1843 decisi a'si sacrificá linistea vietiei si chiaru positiunea lor pentru acelu clenodiu nepretiuítu. Pentru autonomi'a bisericeii te-ai espusu in a. 1871 la ur'a si resbunarea adversariloru, conchiamandu celebr'a conferentia la Alba-Jul'i'a, pre candu altii in alta parte a terei, desperandu de viitoriu, se aruncasera cu neaudita facilitate in braçiale unui secuui calvinu. Daca ai veni tu astadi, cá se'i mai chiami la un'a a dou'a conferentia, ti s'ar presentá de siguru unu numeru indiecitu.

Dormi in pace suflete ilustre si nobile. Amicii tei voru ingriji, cá din fiii tei se ésa cei mai demni succesori ai parintelui lor.

Sibiiu, 15 Febr. Citimu in diarie de alte limbi si chiaru in unulu romanescu despre deputatiuni romanesci la Vien'a, spre a cere audientia la monarchu in cause scolastice, eclesiastice si totuodata strictu nationali, in catu ni se amerintia limb'a cu estermine. Póte cá eramu informati si noi, celu pucinu cá ori-care altulu, despre acei pasi decisivi; ne-amu supusu inse de buna voia la o disciplina absolutu necesaria. Care din neumeratii adversari ai natiunei nóstre comitte indiscretiunea, cá se ne spuna vreodata înainte, cu ce mi-diulóce voiescu ei se ne nimicésca? In cursu de secolu au facutu nenumerate conspiratiuni asupr'a nóstra. Fórté raru s'a intemplat, cá se le aflamu la timpu, spre a le paralisá. Noi nu conspiramu, cá nici nu ne pricepem intru nimicu la comploturi, nici la cabinete negre. Dara ce lipsa avemu óre cá se spunemu la vecinu: „János bácsi, tat'a s'a dusu la Vien'a, se céra audientia la imperatulu in caus'a de procesu ce are cu tine." — Cá se scia si frate teu? Apoi spune'i sau scrie'i lui, cá nu te dóre nici gur'a nici man'a.

De altumentrea natiunea si chiaru Europ'a va aflá preste pucinu totu decursulu acestei actiuni mari, romanesci, si totuodata patriotice. Atáta potemu se prevedemu, ca deputatiunile duse la Vien'a, la intórcerea lor, fia cu orice resultatu, voru fi primite cu ovatiuni cá nici-odata in viéti'a nóstra eclesiastica si nationale. Intr'aceea adresele cátra consistorie curgu si din cele mai departate tinuturi.

Deputatiunea nationala la Vien'a.

Scirea cea mai inportanta si mai inveselitóre pe care ne grabimu a o comunicá la loculu acesta onor. nostrii cetitori este, ca precum aflamu din diariile din Vien'a, Majestatea Sa prea graciosulu nostru Imperatu, pe care Atotopotentele Dumnedieu se ilu tina si protéga la multi fericiti ani, s'au induratu a primi in audientia privata in diu'a de 9 l. c. pe Escel. Sa mitropolitulu de Alba-Jul'i'a si Fagarasiu Joane Vancea de Buteas'a si pe episcopulu sufraganu dela Lugosiu Victoru Mihalyi de Apsia. Numitii demnitari bisericesci mai înainte de a plecá acasa, au mai avutu inca o audientia la Imperatulu in diu'a de 10 l. c.

Acelési diarie ne spunu, cá in 11 l. c. a sositu la Vien'a subtu conducerea Escel. Sale a mitropolitulu Mironu Romanulu, o deputatiune constatóre din 11 membrii cu episcopii sufragani in frunte, Joanu Popasu dela Caransebesiu, Joanu Metianu dela Aradu si cu vicariulu si archimandritulu mitropolitanu Nicolae Popea si ca in 13 l. c. au avutu audientia la Majestatea Sa. Acestea sunt scirile pe care ni le adncu diariile vienedie si pe care le inregistramu, pàna ce vomu fi in stare a inpartasi scirile nóstre private, pe care le asceptamu in totu momentulu.

Dara ce au cautatu la Vien'a inaltii demnitari bisericesci acuma, in capu de érna? Éta ce: Ei s'au dusu in urm'a nenumarateloru proteste venite dela cleru si dela poporu, la Majestatea Sa Imperatulu, cá deputatiune nationala, pentru-cá standu fatia in fatia cu augustulu nostru suveranu, se i dica cu ultimele cuvente din rogatiunea de tóte dilele: Tatalu nostru: Dómnemantuesce-ne de celu reu! Si care este acelu reu? Este acelu atentatu, a carui comitere s'au preparatu din partea

gubernului ungurescu, prin proiectulu de magiarisare, asupra mostenirei celei mai nepretiose si nealienabile, lasata natiunei nóstre de mosi si de stramosi, adeca asupra limbei si a bisericeii nóstre romane.

Acea deputatiune, care s'a dusu la Vien'a cá fidelu interpretu alu unei natiuni de aprópe 3 milioane suflete, a vorbitu in numele ei si a disu, cá ori ce se va intemplá, natiunea romana este firmu determinata a remanea si de aci înainte aceea ce au fostu de atatea secole si ce este astadi, adeca natiune romana si nimicu mai multu. Acésta este vointi'a unei natiuni intregi si prin urmare ea este si trebue se fia santa. Speramu, cá in urm'a solidariului si identicului pasu ce s'a facutu la Vien'a din partea deputatiunei nóstre nationale, vointi'a natiunei va fi respectata, si ca acelu nefericitu si fatalu proiectu de lege de magiarisare va fi delaturatu pentru totudéuna, precum si celelalte legi nedrepte si asupritóre, subtu care geme natiunea nóstra dela 1867 incóce.

P. S. In momentele de a dá sub pressa acestu Nr., ne veni scirea telegrafica dela Vien'a, cá primirea in audientia privata a deputatiuniloru romanesci archidieceane si diecesane de cátra Majestatea Sa monarchulu a fostu din cele mai binevoitóre si gratiose.

Revista politica.

Sibiiu, 15 Februaru st. n. 1879.

In revist'a nóstra precedentá amu fostu amintitu, ca Maiestatea Sa a insarcinatu cu compunerea noului cabinetu austriacu pe comitele Taaffe. Astadi avemu a constatá, cá numitului comite nu iau succesu missiunea de a compune unu cabinetu parlamentariu si ca si-au depusu missiunea in manile Imperatului, reintorcéandu-se érași la postulu seu de gubernatore alu Tirolului.

Despre aceea ce are se urmedie de aci înainte, se vorbescu fórté multe, dara nemicu siguru. Asia unii voru a sci, cá demissionatulu cabinetu Auersperg va fi érași insarcinatu cu gerarea afaceriloru pàna dupa nouele alegeri la senatulu imperiale. Altii sustienu, ca se va denumi unu cabinetu de inalti functionari ai statului, si érași altii afirma, ca bar. de Pretis va fi insarcinatu de nou cu compunerea unui cabinetu. Constatatu remane, ca astadi Austri'a n'are gubernu, ci se afla intr'unu provisoriu, ce sémana fórté cu acea perióda de pe tempulu cabinetulu Belcredi, in care constitutiunea a fostu sistata.

Considerandu si abnormal'a situatiune parlamentara ce esiste in Ungari'a, unde cabinetulu Tisza gubernédia cu majoritati de 8 si 14 voturi, apoi nu se cere multa fortia divinatóre, pentru cá se ne asteptamu in tempulu celu mai de aprópe, séu la o schimbare radicala in sistemulu actualu, séu la o perióda de grele incercari pentru popórale monarchiei. Inca de asta-véra Maiestatea Sa i-a fostu disu intr'unu consiliu de ministri actualului ministru-presiedinte alu Ungariei: „Dragulu meu Tisza, asia nu mai merge!" Aceste cuvente ale monarchului probédia, ca corón'a este convinsa de impossibilitatea situatiunei ce domnesce in imperiulu austro-ungaru. O schimbare trebue se se faca, si cátu mai curendu, pentru-ca asia nu mai póte merge. Se speramu deci, ca nu va mai durá multu, pàna ce radiele primaveróse ale sórelui voru despiciá intunecosii nori ce ne apésa si voru luminá obscurulu chaosu in care ne aflamu.

Pacea lunei se pare a fi primitu in teribilulu flagelu, care decimédia o parte a poporatiunei din Russi'a, adeca in ciurma, unu aliatu puternicu, de si nu doritu. Gratia mesuriloru preventive ce s'au luat din partea stateloru invecinate in contra ciumei, Russi'a este in ajunu de a fi cu totul izolata de cátra restulu lunei. In mare parte, asia credemu noi, ca este de a se multiami acelu mesuri energice, ca Russi'a s'au induplecatu in fine a inchieia in modu definitivu pace cu Turci'a. Tecstulu autenticu alu noului tractatu de pace inchieiatu la Constantinopole, inca nu este cunoscutu. Dara atáta se scie, ca in terminu de 48 dile dupa ratificarea tractatului, trupele russesci voru evacúá Bulgari'a. Se intielege, ca numai cu conditiune, déca in restempulu acesta nu va intreveni vre unu evenimentu neprevediu si atátu de familiaru diplomatiei in genere si in specialu celei russesci, care apoi se aduca noue complicatiuni cu sine.

Cu tóte mesurile teroristice intrebuintiate in Prusso-Germani'a, situatiunea politica interna nu s'au indreptatu intr'u nemicu spre mai bine. Nemultumirea este mare, spiritele sunt agitate si in Reichstagulu germanu se astépta la scene furtunóse intre principele cancelariu si opositiune.

Franci'a se reculege si se organisédia, dupa ce acuma a ajunsu ea singura dómna in cas'a sa.

Pucine dile înainte de a se deschide parlamentulu englesu, gubernulu a primitu din Afric'a deprimatórea scire, ca armat'a englesa a fostu batutu langa riulu Tugela. Despre acésta catastrofa neasceptata, care a facutu asupra poporatiunei englesesci o inpressiune nici decum favorabila cabinetulu Beaconsfield, o telegrama a „Oficiului Reuter" relatéda de dato 27 Ianuariu urmatórele: „Colón'a englesésca compusa din o parte a regimentulu 24, din 600 indigeni si o bateria, a fostu batuta cu pierderi infricosiate de cátra 20.000 Zulu-Cafri; unu convoiu de proviantu, constatatoriu din 102 vagóne, 1000 capete de vita, mai de parte din 2 tunuri, 400 granate, 1000 puscii si o mare cantitate de munitiune, precum si o enorma cantitate de provisiuni si stindardulu regimentulu alu 24 au caditu in manile inamicului. Lupt'a a avutu locu la riulu Tugela; 5000 de Zulu au fostu ucisi, dara colón'a englesésca a fostu sdrobita. Perderile englesiloru au fostu: 500 soldati si 60 oficiari morti. — Natalulu este amenintiatu. Gubernatorele generalu cere intariri din Angli'a."

Déca Angli'a nu se va grabi a repará cátu mai curendu acésta perdere a armeloru sale, apoi autoritatea si prestigiulu ei va fi nu numai amenintata, dara si paralisata cu totul in Afric'a si chiaru in Asi'a.

Mesuri contra ciumei.

Despre cium'a ce a trecut din Asi'a in Russi'a, vinu mereu sciri, de si contradicatórie. Atáta totusi este adevéritu, cá acea bóla cumplita, de care moru ómenii in gubernulu Astrachan, este fórté contagiósa (lipitiósa) asia, cátu din unele case au moritu toti ómenii. La câteva comune infectate li s'a datu focu din porunca guberniale, si locuitorii au fostu stramutati sub custodii stricte in alte tinuturi. Dara familii mai cu stare si avere au apucatu a fugi multu mai înainte din locurile infectate in alte tinuturi, si acuma este fric'a generale, cá cei fugiti voru fi dusu cium'a si pe airea. Scirile oficiali russesci sunt in mare contradicere cu cele private. Se póte insa, cá pre candu gubernulu nu vrea se sparie lumea, spaimantata si asia prin sinesi insasi, corespondentii privati exagerédia preste mesura vorbindu despre casuri de mórte cu miile. Noue se ne fia de ajunsu a sci, cá acea bóla este fórté contagiósa si cá ea omóra fóra alegere, mai alesu persónele care 'si tinu corpulu necuratu, de nu 'si schimba albiturele (comesi etc.), nu se spala, nu se scalda, nu tinu casele curate si aerite, apoi pe ómenii fricosi dela natura ii trantesce si mai curendu, cá si coler'a. Tóte gubernele au luat mesure aspre contra ciumei, si este de interesulu tuturor cá se le cunóscemu cu totii fórté bine. Totu din caus'a ciumei comerciulu suferu greu, mai alesu celu maritimu. In Numerulu acesta publicamu si noi tecstulu regulamentulu adoptatu la noi si in Romani'a contra ciumei. Éta-lu:

S'au aprobatu dispositiunile prescrie mai josu, cá mesuri preventive pentru apararea terei in contra infectiunei pestei orientale din Russi'a.

1. Se opresce de a se mai importá din Russi'a si din Bulgari'a urmatórele obiecte si marfuri:

a) Rufaria de corpu si de asternutu, cá articulu de comerciu.

b) Rufaria de corpu si de asternutu, intrebuintata si nespalata.

c) Vestmintele intrebuintiate, sdrentiele si remasitiele din stoffe tiesute de ori-ce felu; peticele de charthia.

d) Blaniile, marfurile de blanaria, peile si palariile de ori-ce felu si sub ori-ce forma.

e) Pàsla, lana nelucrata, spalata si nespalata, perulu de bou, de calu, de porcu, de camila, penele si fulgii.

f) Besícele si matiele, próspete sau uscate, si matiele sarate.

g) Icrele, pescele uscatu, afumatu, saratu si preparatu in untu-de-lemnu si untu topitu.

h) Siofranulu si balsamulu de Sarepta.

i) Probele (échantillons) de marfuri.

2. In ceea ce privesce corespondentia postala, acésta se se inpartia in trei categorii si anume:

a) Scrisorile, inprimetele;

b) Epistolele cu valori in charthie;

c) Pachetele.

Scrisorile si inprimetele se voru inparti in pachete mici si se voru supune unei desinfectiuni sistematice.

Scrisorile cu valori in chartie si pachetele se voru deschide in faci'a directorulu carantinei si, dupa ce se voru desinfectá, se voru sigilá cu unu sigilu oficialu si se voru inaintá la destinatiune.

3. Monetele metalice se voru desinfectá prin imersiunea loru intr'o solutiune de acidu sulfuricu (1—10).

4. Ori-ce caletoriu din Russi'a si din Bulgari'a va intrá in Romani'a, se aiba pe pasportulu seu o visa din partea autoritatiei administrative sau politienesce, in care visa se se mentionedie localitatea sau localitatile, in care a statu caletorulu in cele din urma 20 de dile, si ca in aceea sau acele localitati nu esista pest'a orientala. Acésta visa se fia certificata de unu consulu romanu.

5. Intrarea in Romani'a, fia pe mare sau pe uscatu, si trecerea prin Romani'a se fia refusata ori-carei persóne, care va fi parassitu mai pucinu de catu de 20 dile o localitate infectata sau bantuita de pesta.

6. Efectele caletoriloru, precum rufele, incaltiamintea, blaniile, vestmintele si obiectele, cari facu parte din bagagiulu lor, nu voru fi oprite de a se introduce

in tíera inpreuna cu caletorii, cu conditia in sa cá tóte obiectele mai susu mentionate se fia supuse mai întâiu unei desinfectiuni apropiate.

7. Vagónele de classa I si II de pe calea ferata Ungheni-Iasi si Pruta-Galuti, precum si trasurile inbracate cu ori-ce materie sau pele, vor fi oprite de a intrá in tíera, nepontendu-se desinfectá cu eficacitate, si nu se va permite de-o-camdata de catu circulatiunea cu vagónele de classa III si a vagóneloru de marfuri, precum si cu trasurile neinbracate.

Vagónele de classa III si cele de marfuri precum si trasurile neinbracate si hamurile, înainte de a continuá parcusulu loru pe teritoriulu Romaniei, se voru desinfectá la frontarii prin spalaturi cu apa ferbinte cu aburi de apa, sau cu o solutiune de acidu carbolicu.

8. Bastimentele cari sosescu din porturi ruse si bulgare persónele si marfurile aflate pe bordulu aceluor bastimente, înainte de a fi admise la libera practica, vor fi supuse unei revisiuni sanitare, fara prejudiciulu unoru mesuri ulterioare, basate pe dispositiunile prevediute in organizatiunea carantinilor.

9. In ceea ce priveste pe caletori, timpul afarei loru pe mare se cosidera cá si pe unu terenu nebanuit.

Mesurile prevediute la art. precedentu sub. No. 4 si 6, relative la paspórtu si la efectele voiajiorilor ce voru veni din Russia si din Bulgari'a, se voru pune in aplicare dupa optu dile de la notificarea loru la Petersburg, éra mesurile prescise sub No. 1, 2, 3, 5, 7, 8 si 9 voru intrá inmediat in lucrare.

In lipsa de consuli romani cari se certifice visele sanitare ale autoritatilor ruse, pentru Romani'a voru fi valabile visele d-loru consuli germani si austro-ungari de prin localitatile respective.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Din comitatulu Solnocu-Doboca, 31 Ian. n. (Cateva observatiuni relative la situatiunea presente a romanilor din Austro-Ungari'a.) Partid'a cea fanatica, esita din sinulu natiunei magiare, póte fóra voi'a ei, a inceputu a crede, cá numerulu loru, precum si fortele loru proprii spirituali sau si materiali, nu suntu suficiente pentru de a potea inca resistá multu tempu cá natiune dominant'a. De aci se potu esplicá vaierarile loru desperate despre sórtea venitóre, de aci propagand'a spre a trage in partea loru pre cele-lalte popóra colocuitóre; precum si proiectele de legi enervatóre si desnacionalisatóre, cum este si legea pentru introducerea limbei magiare, institutiunea inspectoratelor scolare civile, prefacerea scóloru coofessionali in scóle comunali, si dotati cu acestea.

Mai multi magiari au oratori escelenti, dotati cu experientia mare, care si-o au castigatu multi din ei prin tieri straine dupa catastrofa din 1848, inse cumea aru avea si capacitati diplomatice, ne indoimu fórtu; éra intru acésta indointia ne confirma si inpregiurarea, cá tocma cei cari au cutrieratu mai multe tieri, sunt si cei mai nesuferiti egoisti in politic'a loru facia cu immensa maioritáte a popóloru nemagiare. Tóte talentele si capacitatele diplomatice din Austro-Ungari'a, (afara de unguri) vedu prea bine, ca a trecutulu tempulu in care se mai póta cineva desfiintá nationalitati si amalgamá popóra, si, ca e tempulu de a tractá si a se invoi cu ele: „Es geht heutzutage nicht mehr mit Amalgamisierung, sondern mit Packtierung mit den Völkern!“

Acésta e devis'a, care póte intr'uni tóte popórale patriei, acesta si numai acesta póte fi modus vivendi între popórale Austro-Ungariei; acestu principiu póte fi fundamentulu de granitu alu edificiului estinsu, numitu monarchia austro-unguresca; si numai acésta póte aplicá in praxa devis'a augustisimulu nostru rege-imperatu, cá „viribus unitis“ se tintésca tóte popórale majestatiei sale la consolidarea tronulu si la fericirea reciproca.

Pána-ce esista dualismulu, devis'a este „viribus duplicibus“, séu viribus dispersis.

Am vedutu, si credu, cá si acum inca existe pe frontispiciulu cincturei despre média-áf a palatulu imperiale acésta: *Justitia est regnorum fundamentum.*

Acum se intrebamu, cum se aplica acésta in dilele nóstre in praxa? Respinsulu ni-lu dau evenemintele cotidiane. *Justiti'a* de astadi o a descriu renumitulu barbatu de statu br. Sennyey in vreo doue siedintie publice dietali si o a caracterisatu cumplitu, comparandu-o cu starea asiatica (ázsiái állapotok;) o descrie mai in fia-care septemana Pesti Naplo. Se dicemu inse, cá acestu diariu, celu mai cititu in Ungari'a din tóte cele magiare, aflandu-se astadi in opositiune flagranta si inversiunata mai alesu cu ministrulu Col. Tisza, scrie prea preste mesura exageratu, citimu inse chiaru in *Gazet'a* tribunaleloru „Magyar Themis“ una descriptiune, pe care de o amu fi publicatu noi, processele de pressa ar stá se ne sugrume, de aceea o si damu numai in limb'a originale cá specimine in nota, pentru cei ce cunoscu limb'a *).

*) „Irigyendő az, a kit sajtó érdeke vagy hivatása nem kényszerít arra, néha egy pillantást vetni az ugy-nevezett törvénykezési termekbe és azok belső titkai közé. Visszatetsző és silány egy kép tárul ottan fel. Nemcsak járatlanság, de a tudatlanság a törvényekben, kevés ügybizalom, hajmeresztő felületesség és a usapszékék színvonalán álló modora jellemzik igazságügyi közegeink működését. Rideg közöny minden kötelességérzés nélkül, durva nyomás szellemi fölény nélkül lefelé, áskálódás és bemondás csekély előléptetés reményében: ezek a főjellemtvonások. Ilyen körülmények és ilyen emberek mellett ne várja meg senki, hogy igazságszolgáltatásunk közelebbre jusson az európai színvonalhoz.“

Noi, cari rogamu pe D-dieu in tóte dilele, cá se nu avemu a face nimicu cu tribunale in nici-o tíera, nu amu cutediá se subsbriemu invectivele reproduce dupa „M. Themis“ in not'a de mai la vale, din contra amu fi multu mai aplecati a cautá reulu in legi, intr'o pressiune misterioasa, éra nu in persóne. Se punemu de exemplu, cá fatalulu proiectu care amerintia pe nationalitati si confessiuni, se va prefaca in lege si aceea ce amu castigatu cu sudórea nóstra, si ce amu facutu din sudórea nóstra, cum sunt scólele confessionali, prin rapacitate se voru prefaca in scóle comunali (adeca unguresci), apoi óre aceea va fi *justitia*, care trebuie se fia fundamentulu imperatiiloru?!

Este bine cunoscutu, cá elementulu magiaru se-a consolidatu fórtu in metropolea monarchiei si chiaru la curte au dejá unu contingentu de individi destulu de numerosi si influentiatóriu, cari iau partea leului in conducerea afacerilor publice din acésta patria, firesce totudeauna vorbescu si facu in numele tuturor; inse bunu e Ddieu.

In unu numeru óre-care din „Reforma“ redactata de eruditulu Schuselka, am cetitu unu versu, a carui coprinu sumariu a fostu cam acesta, ca corón'a Majestatiei sale e compusa din mai multe coróne, si cá celelalte suntu totu cá atátea diamante si petri scumpe in corón'a majestatiei imperiale.

Acum mitrele (corónele) celor optu prelati bisericesci ai romanilor din Austro-Ungari'a, inca credu se formeze, precum au si formatu, o parte destulu de valorósa in acea corón'a majestatica, la care cele trei milióne de romani din acestu imperiu-regatu au privitu cu religiositate. Scopulu noului proiectu de lege scolastica este, cá pre tóte optu corónele prelatiloru nostri se le inghitia corón'a S. Stefanu, cá apoi asia se se faca aceea mai mare si mai frumoasa. Oper'a sa e inceputa, mai este inse o cale de una alta miie de ani pána la realisarea ei. Veritas.

Sciri diverse.

— (Lini'a ferata Brasiovu-Timisiu) au ajunsu a fi in stare de a se potea deschide circulatiunea pe ea. Acésta s'a constatat in 29 Ianuariu a. c. din partea inspectorulu generalu alu drumuriloru de feru reg. ung. d. Bukovits. Numitulu inspectoru precum si toti membrii comisiunei esaminateóre au remasu, se dice, pe deplinu multumiti cu constructiunea, constatandu numai vre-o câteva lipsuri mici. Fiindu si lini'a Ploiesci-Campina inca de mai multu tempu gat'a, remane acuma numai de a se gati lini'a dela Timisiu pána la Campin'a, ceea ce se spera a se face inca in tómn'a anului acestuia, pentru cá junctiunea pe la Predealu se fia o fapta implinita.

— (Maresialulu Mac-Mahon si prefectulu Parisului.) In Parisu se vorbesce multu despre unu respunsu de spiritu datu de d. Gigot, prefectulu Parisului, d-lui fostu presedinte alu republicei.

Maresialulu adeca convinsu, ca demisiunea sa va produce o mare miscare in Francia si póte chiaru turburari in Parisu, intreba Joi diminétia, in diu'a demisiunei sale pe d. Gigot „déca a luat mesurile necesare pentru circulatiunea si ordinea publica pe strade“.

D-lu Gigot respunde laconicu: „Multumita linisei publicului si serviciulu curatieniei publice, care a luat mesuri energice pentru radicarea zapediei pana de séra, respundu, domnule Maresialu, ca vomu avea o di frumoasa.“

— (Unu bunu midiu locu contra revolutiunei.) Diariulu din Moscva istoriscesce urmatoriulu faktu caracteristicu:

Autoritatea politienésca dintr'unu orasiu alu unui gubernamentu, locuitu de tataru a inventatu unu midiu locu ingeniosu pentru de a potoli turburările din acea localitate. S'au tramisu unu functionariu insocitu de trupe locale si cateva carutie. Prim'a carutia era incarcata cu nuele, a doua cu sapóiei (slav. tarnacópe) lopeti si alte instrumente de sepatu pamentulu, éra a treia carutia era incarcata cu cuscuguri. Sossindu la fati'a locului si fiindu intrebatu ca ce semnificatiune au acele lucruri elu au tramisu respunsu tuturor locuitoriloru, ca déca nu i voru predá pe capii turburatori ii va bate cu nuele pana candu i va omori. Planulu a reusitu de minune, pentru ca locuitorii de frica au liberatu pe cei cautati.

— (Paziti copii.) Unu baiatu de 10 ani alu unui inaltu functionaru din Berlinu simtiea de catva tempu nisce doreri vii la limba. Dorerile din ce in ce cresceau si s'a formatu o umflatura pe verfulu limbei asia, incatu i se umfla tóta gur'a si d'abea potea se manance ceva nefericitulu copilu. Din nefericire parintii lui au fostu dusi intr'o calatoria si servitorii nu se prea turburau de starea bolnavului, crediendu ca nu este ceva gravu. Din intemplanse vine intr'o di doctorulu casei pe care-lu rogasesa parintii, cá in lips'a loru se cercetedie din candu in candu despre copii. Aflandu pe acelu baiatu bolnavu ilu examina indata si spre marea lui spaima constata, ca acea umflatura era cancerulu (schiros). Cercetandu mai de aprópe caus'a morbului

doctorulu a constatat, ca baiatulu avea obiceiul a curati condeiulu de scrisu cu limb'a si numai cernél'a i-a causatu acelu teribilu morbu, care in curendu i va aduce si mórtu.

— (O posta secreta.) In Viln'a dupa cum se scrie diariulu „Nat. Zeitung“ politia a descoperitu o posta secreta. Acésta posta isi intindea terenulu seu de activitate preste o mare parte a Russei. Ea avea destinatiunea a transportá epistolele evreiloru in tóte directiunile. Intregu aparatulu cu toti functionarii éra compus din ovrei. Epistolele se espedau in tóte partile pentru o tacsu de 5 copeci. Siefulu statiunei dela post'a din Viln'a éra o jidanca. Ea fu arestata la momentu si se introduse o cercetare riguroasa asupra culpabililoru.

— (Pomi de vendiare.) La d-lu Nicolae Avramu invetiatoriu in Totvara di'a, comitatulu Aradu se afla de vendiare urmatórele soiuri de pomi nobili si adeca: 600 meri (in 15 soiuri fine) á 20 kr.; 150 peri (in 10 soiuri fine) á 20 kr.; 100 pruni (in 5 soiuri fine) á 25 kr.; 50 nucii nobili á 20 kr. Totu la d-nélui se afla si resaduri frumosi (din semintie) si adeca: 1000 pruni, sut'a cu 80 kr.; 1000 peri, sut'a cu 1 fl. 50 kr.; 500 de prunus mehalele, sut'a cu 1 fl. 50 kr.; 500 fragari (dudi) sut'a cu 60 kr.; 50 de periploca graeca (planta mladiósa ce se suie pana la 10—12 metrii, cu frudie frumoase, iérn'a nu inghiétia) bucat'a cu 25 kr. Domnii amatori sunt rogati a isi face comandezile înainte de finea lui Februariu curentu. „Biseric'a si Scól'a.“

— (Cum se se curetia vasele de muce-diéla?) In Itali'a se intrebuintiédia spre scopulu acesta mustariu. Pentru unu vasu de o capacitate de 10 hectolitre se ia 10 decagrame mustaru fieru in 10 litre de apa. Cu acestu decoctu apoi se clatesce bine vasulu asia, ca se ajunga ap'a in tóte partile. Dupa aceea se lasa se stea 3—4 dile in vasu. Dupa tempulu acesta apoi se scurge afara, éra vasulu se spala mai întâiu cu apa curata éra apoi cu spiritu curatu.

— (Multi amita publica.) Dómnei Constantia de Dunca-Schiau i se aduce multumita pentru ofertulu de 1 fl. v. a. daruitu fondulu „Reuniunei de cantari din Sibiu.“

Sibiu, 11 Febr. st. n. 1879.

Directiunea Reuniunei.

— (Cum se scotu pete de cafea cu lapte din stoffe de metase séu lana.) Pentru de a scóte astfelu de pete din stoffe de metase séu lan se unge partea respectiva cu glicerina neparfumata, apoi se spala in apa calda si se calca cu ferulu pe dosu, pána e inca umeda. In modulu acesta nici colórea cea mai delicata nu va suferi, pentru ca glicerinu absorbé nu numai grassimea laptelui dar' si acidulu cafelei.

— (Midiu locu de a curatii in tempu fórtu scurtu lantiuri si alte obiecte de auru.) Obiectulu se baga intr'o sticla cu pucina apa calda, apoi se adaoge pucinu sapunu rasu si prafu de varu pisatu. Lantiulu séu ori ce altu obiectu de auru spalatu in acésta solutiune, in pucine minute va straluci cá nou.

— (Testamentulu unui holteiu.) In cetatea Manchester din Angli'a muri mai in dilele trecute unu holteiu betranu, care lasa in urm'a sa o avere considerabila. Pentru ca elu éra lipsitu de rudeni, lumea éra curioasa se afle dispositiunile testamentare pe care le va fi facutu elu cu privire la averea sa. Mare a fostu surprinderea candu se deschise testamentulu. Acolo se dicea: „Intrég'a mea avere se se inparta in sume egale la urmatórele 31 femei (urmédia numele si adresele aceluor 31 femei.) Tóte acestea 31 femei m'au refusat candu le am petitu si prin acésta m'au pusu in positiune de a duce o viatia destulu de fericita si vesela pána la mórtu mea.“

Sunt bune câteodata si corfele date dar' — numai in Angli'a.

— (Hymen.) In diu'a de domineca 28 Ianuariu 1879 s'a serbatu cununi'a d-lui S. Pana cu d-siór'a Lucreti'a, fiic'a d-lui Stefanu Neagoe. Cununi'a a avutu locu in biseric'a St. Ioanu din urbea Barladu in Romani'a.

— Domnulu Filipu Docolinu, candidatu de preotia isi va serba cununi'a sa cu d-siór'a Lucreti'a Fodoru, in biseric'a romanésca gr.-cath. din Bagau in diu'a de 4/16 l. c.

Nouiloru insuratiei le dorimu viatia lunga si fericita!

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 13 Februariu

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.56	cr.
Moneta de 20 franci	„	9.33	„
Imperialu rusescu	„	9.30	„
Moneta germana de 100 marce	„	57.55	„
Sovereigns englesi	„	12.—	„
Lira turcésca	„	11.—	„
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	100.—	„